

**UTILIZAREA DRONELOR ARMATE ÎN CONFLICTUL DIN UCRAINA:
IMPLICAȚII PENTRU PRINCIPIUL DISTINCȚIEI**

**THE USE OF ARMED DRONES IN THE UKRAINE CONFLICT:
IMPLICATIONS FOR THE PRINCIPLE OF DISTINCTION**

Iana GRĂȘUN,

Specialitatea Drept, gr. D 24.01,
Coordonator științific: **Olesea BLAȘCU**, asist. univ., drd.,
Centrul Universitar „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul
al Universității Tehnice a Moldovei

Rezumat: *Conflictul armat din Ucraina a demonstrat cum schimbarea rapidă a mijloacelor și metodelor de luptă prin utilizarea masivă a dronelor armate generează provocări majore pentru prevederile dreptului internațional umanitar. Din punct de vedere legal, orice armă utilizată în război trebuie să îndeplinească criteriul fundamental al principiului distincției: să permită separarea clară și eficientă între combatanți și civili, respectiv între obiectivele militare și cele civile. Așadar, chiar dacă dronele armate nu sunt interzise în sine și nici nu fac obiectul unor tratate speciale de prohibiție, utilizarea lor trebuie să respecte strict normele Legii conflictelor armate în special art. 48 și 51 din Protocolul Adițional I la Convențiile de la Geneva (1977).*

Prezentul studiu analizează utilizarea dronelor armate în conflictul din Ucraina (2022 - prezent) și implicațiile concrete asupra principiului distincției, evidențiind atât oportunitățile de precizie sporită oferite de tehnologie, cât și riscurile reale de încălcare generate de atacurile nediscriminate asupra infrastructurii civile și a zonelor urbane.

Cuvinte-cheie: *drone, principiul distincției, drept internațional umanitar, conflict Ucraina*

Abstract: *The armed conflict in Ukraine has shown how the rapid change in means and methods of warfare through the massive use of armed drones creates major challenges for the provisions of international humanitarian law. From a legal perspective, any weapon used in war must meet the fundamental criterion of the principle of distinction: to allow a*

clear and effective separation between combatants and civilians, and between military objectives and civilian ones. Thus, even though armed drones are not prohibited per se and are not subject to any specific prohibition treaties, their use must strictly comply with the norms of the Law of Armed Conflict, in particular Articles 48 and 51 of Additional Protocol I to the Geneva Conventions (1977).

This study analyzes the use of armed drones in the Ukraine conflict (2022 - present) and the concrete implications for the principle of distinction, highlighting both the opportunities for enhanced precision offered by the technology and the real risks of violation generated by indiscriminate attacks on civilian infrastructure and urban areas.

Keywords: *drones, principle of distinction, international humanitarian law, Ukraine conflict*

1. Considerații preliminare privind Dreptul internațional umanitar și principiul distincției în contextul utilizării dronelor armate

Dreptul internațional umanitar reprezintă o ramură a dreptului internațional public care reglementează conduita părților în conflictele armate, având ca obiectiv principal limitarea efectelor acestora și protejarea persoanelor care nu participă sau care au încetat să participe la ostilități.

Normarea sa s-a realizat prin instrumente juridice precum tratate, convenții și rezoluții ale organizațiilor internaționale, evoluând în timp din cutumele tradiționale ale războaielor.

Evoluția rapidă a tehnicilor de război a impus adoptarea de noi reguli pentru a reglementa conduita părților combatante, completând astfel regulile existente de *jus in bello* (dreptul în război).

Printre documentele esențiale se numără:

-*Convenția (III) de la Haga din 18 octombrie 1907 referitoare la începerea ostilităților;*

-*Convenția (IV) de la Haga din 18 octombrie 1907 privind legile și obiceiurile războiului pe uscat;*

-*Convenția de la Geneva din 12 august 1949 pentru îmbunătățirea sorții răniților și bolnavilor din forțele armate în campanie;*

-*Convenția de la Geneva din 12 august 1949 pentru îmbunătățirea sorții răniților, bolnavilor și naufragiaților din forțele armate pe mare;*

-*Convenția de la Geneva din 12 august 1949 cu privire la tratamentul prizonierilor de război;*

-*Protocolul adițional I din 8 iunie 1977 la Convențiile de la Geneva din 12 august 1949 privind protecția victimelor conflictelor armate internaționale;*

Practic, normele înscrise în conținutul acestor documente sunt menite să ocrotească persoanele care nu mai pot lupta sau care sunt prinse în mijlocul conflictului, adică răniții, naufragiații, prizonierii și civili.

În centrul acestor reglementări se află *principiul distincției*, care reprezintă un element fundamental al dreptului internațional umanitar. Principiul distincției presupune că persoanele care angajează forța trebuie să facă distincția între țintele militare legale (combatanți, echipamente sau instalații militare), persoane protejate (civili, personal medical, preoți), precum și bunuri și ținte ilegale.

Principiul distincției pune cel mai bine în evidență ideea de umanitarism. El își găsește consacrarea încă din preambulul Declarației de la Sankt Petersburg, unde se subliniază că

războiul este purtat împotriva forțelor armate ale inamicului și nu împotriva populației civile. Atacurile vor fi îndreptate împotriva țințelor militare și nu împotriva bunurilor civile. Ca o consecință a ducerii operațiunilor militare împotriva forțelor armate inamice, apare necesitatea stringentă a realizării distincției clare dintre forțele armate și civili, dintre combatanți și necombatanți, dintre bunuri care pot fi atacate în mod legitim și bunuri protejate de atacuri.

O mai mare conștientizare a principiului distincției a coincis cu evoluțiile tehnologice care permit o direcționare din ce în ce mai precisă. Potrivit articolului 48 din Protocolul adițional I la Convenția de la Geneva, pentru a asigura respectarea și protecția populației civile, părțile la conflict vor face în orice moment distincția între populația civilă și combatanți, precum și între proprietăți civile și obiective militare și, în consecință, trebuie să-și îndrepte operațiunile numai împotriva armatei. Militarilor trebuie să se asigure că atacurile sunt discriminatorii și că tehnologia le conferă posibilități de identificare a ținței legitime. Operatorii folosesc dovezi colectate de camerele de supraveghere instalate pe aeronavele fără pilot și din alte surse, cu privire la obiective militare pentru recunoașterea tactică a situației. Adoptarea dronelor echipate cu muniții ghidate de precizie este cea mai recentă îmbunătățire. Dronele echipate cu tehnologii moderne permit operatorilor, situați la mii de kilometri depărtare, să vizualizeze detalii ce fac distincția între civili și combatanți mult mai eficient decât alte sisteme de arme.

Tehnologia avansată conferă dronelor posibilitatea de a distinge între combatanți și necombatanți. Din punct de vedere istoric, distincția a fost destul de ușoară: combatanții purtau uniforme și necombatanții, nu. În vremurile actuale, a devenit mai greu să se facă distincția între civili și persoane combatante. Astfel situația a ridicat noi provocări pentru operatorii de drone în ceea ce privește distincția.

2. Aspecte de fapt privind utilizarea dronelor armate în conflictul din Ucraina

Evoluțiile tehnologice din ultimele decenii au determinat o transformare profundă a modului de desfășurare a conflictelor armate, iar conflictul din Ucraina reprezintă una dintre cele mai relevante manifestări ale acestei schimbări. Aparatele de zbor fără pilot la bord (UAV - Unmanned Aerial Vehicles), cunoscute sub denumirea de drone, reprezintă o inovație majoră care oferă avantaje incontestabile forțelor care le utilizează. Dronele sunt mai ușoare, mai mici și mai ieftine decât aeronavele convenționale, permițând survolarea zonelor riscante fără a expune viața piloților. E ușor de înțeles de ce sunt atât de căutate dronile - această rezidă în capacitatea acestora de a exercita forță letală asupra unor obiective la distanță, eliminând simultan expunerea personalului militar propriu. Inițial, dronile aveau un rol auxiliar, fiind utilizate preponderent pentru supraveghere.

În prezent, atât Ucraina, cât și Federația Rusă utilizează drone de diferite tipuri. Ucraina utilizează cu succes drone turcești Bayraktar TB2 pentru lovituri precise. Rusia folosește în schimb mii de drone kamikaze Shahed-136 (numite Geran-2), drone Lancet și drone FPV (First Person View) controlate în timp real de operatori de la distanță. Potrivit datelor Institutului pentru Studiul Războiului (ISW), în 2025 Rusia a cucerit 1.910 km² de teritoriu între mai și august, reducând pierderile umane de la 99 la 68 de victime per km² cucerit, tocmai datorită utilizării intensive a dronelor.

Din punct de vedere juridic, utilizarea dronelor nu este interzisă de Dreptul internațional umanitar. Acestea sunt considerate mijloace de război legitime, în măsura în care utilizarea lor respectă normele aplicabile conflictelor armate. Astfel, legalitatea operațiunilor cu drone trebuie analizată prin prisma regulilor generale ale DIU, în special a principiului distincției, care impune identificarea corectă a țințelor înainte de lansarea unui

atac. Carta ONU interzice utilizarea forței împotriva integrității teritoriale a unui stat (art. 2 alin. 4), cu excepțiile prevăzute de art. 51 (autoapărare individuală sau colectivă).

3. Implicații ale utilizării dronelor armate în conflictul din Ucraina pentru principiul distincției

Conflictul din Ucraina poate fi considerat un exemplu relevant al războiului modern, în care dronele au trecut de la un rol auxiliar la o componentă centrală a operațiunilor militare.

Această transformare are implicații directe asupra modului de aplicare a principiului distincției, un principiu fundamental al dreptului internațional umanitar.

Pe de o parte, dronele pot contribui la consolidarea respectării acestui principiu. Tehnologiile avansate de supraveghere, precum camerele de înaltă rezoluție, senzorii termici și sistemele de ghidare precisă, permit identificarea mai exactă a țintelor și reducerea riscului de erori. În anumite situații, utilizarea dronelor a permis executarea unor lovituri țintite asupra obiectivelor militare, limitând astfel daunele colaterale și protejând populația civilă.

Pe de altă parte, realitățile din teren evidențiază numeroase situații în care utilizarea dronelor a condus la încălcări grave ale principiului distincției. Au fost documentate atacuri în care drone de tip FPV au vizat în mod direct persoane civile și bunuri cu caracter civil, inclusiv bicicliști, autoturisme personale, autobuze sau chiar ambulanțe, inclusiv în zone aflate sub control ucrainean. Astfel de acțiuni contravin în mod direct obligației de a distinge între combatanți și civili și pot fi calificate drept încălcări ale interdicției de a teroriza populația civilă, consacrată de articolul 51 alin. (2) din Protocolul adițional I.

Un element suplimentar îl reprezintă proliferarea dronelor ieftine, adesea adaptate din modele comerciale. Această realitate face dificilă diferențierea între utilizările civile și cele militare ale acestor tehnologii, afectând capacitatea de identificare corectă a țintelor. Utilizarea pe scară largă a dronelor de tip Shahed-136 pentru atacuri asupra infrastructurii energetice, precum și apariția unor sisteme precum dronele FPV de tip „Joker”, capabile să rămână inactive perioade îndelungate și să devină operaționale în momentul oportun, amplifică riscurile unor atacuri imprevizibile și dificil de contracarat.

În paralel, Ucraina a dezvoltat capacități extinse în domeniul operării dronelor, inclusiv prin programe de instruire accelerată a operatorilor. Inițiative precum „Armata de drone” au permis formarea rapidă a mii de operatori, capabili să utilizeze aceste sisteme în condiții de bruiaj electronic și să execute misiuni complexe. Deși aceste evoluții sporesc eficiența militară, ele evidențiază totodată caracterul tot mai accesibil al acestor tehnologii și riscul extinderii utilizării lor în mod necontrolat.

În plus, atacurile repetate asupra infrastructurii civile - inclusiv rețele de apă, spitale sau drumuri - au avut un impact profund asupra populației, afectând condițiile de viață și generând un climat de insecuritate permanentă. În unele regiuni, civilii sunt constrânși să își adapteze viața cotidiană pentru a evita riscul atacurilor, ceea ce reflectă o utilizare a forței care depășește sfera strict militară și afectează în mod direct populația civilă.

Concluzie

Convențiile de la Haga și Geneva oferă cadrul juridic esențial pentru a evalua utilizarea dronelor armate în orice conflict, inclusiv în cel din Ucraina. Ca și în cazul oricărei alte arme, atacurile cu drone trebuie să respecte integral normele care reglementează recurgerea la forță și conduita ostilităților.

Deși convențiile internaționale nu reglementează explicit dronele, acestea nu constituie arme interzise. Utilizarea lor rămâne însă supusă normelor centrale ale dreptului internațional umanitar. Mai mult, tocmai precizia sporită pe care o oferă ar trebui să determine o aplicare cât mai riguroasă a standardelor de protecție a civililor. Tehnologiile moderne integrate în drone creează premise reale pentru un conflict mai discriminatoriu și pentru reducerea riscului de atacuri nediscriminate. Analiza conflictului din Ucraina confirmă că legea conflictelor armate oferă un cadru general suficient pentru operarea dronelor în lumina principiului distincției. Este însă necesară o adaptare continuă a acestui cadru la nivel internațional - prin clarificarea standardelor de interpretare, adoptarea celor mai bune practici și creșterea transparenței și a responsabilității statelor. Doar astfel precizia tehnologică va servi respectării principiului distincției și nu va deveni pretext pentru încălcări.

Bibliografie:

1. Boșneagu, Romeo. 2024. „Războiul dronelor ruso-ucrainean - impact strategic, tactici și implicații...”. În Conferința Internațională Gândirea Militară Românească, pp. 508–525, disponibil la: <https://doi.org/10.55535/GMR.2024.4.32>
2. Convenția de la Geneva din 12 august 1949 pentru îmbunătățirea sorții răniților și bolnavilor din forțele armate în campanie;
3. Convenția de la Geneva din 12 august 1949 pentru îmbunătățirea sorții răniților, bolnavilor și naufragiaților din forțele armate pe mare;
4. Convenția de la Geneva din 12 august 1949 cu privire la tratamentul prizonierilor de război;
5. Convenția (III) de la Haga din 18 octombrie 1907 referitoare la începerea ostilităților;
6. Convenția (IV) de la Haga din 18 octombrie 1907 privind legile și obiceiurile războiului pe uscat;
7. Convenția de la Geneva din 12 august 1949 referitoare la protecția persoanelor civile în timp de război;
8. Institute for the Study of War. Russian Offensive Campaign Assessment, September 9, 2025. disponibil la: <https://www.understandingwar.org/background/russian-offensive-campaign-assessment-september-9-2025> , (accesat la data de 13.04.2026).
9. Jitariuc, Vitalie; Blașcu, Olesea. *Drept internațional umanitar*: Note de curs. Cahul: Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul, Facultatea de Drept și Administrație Publică, Catedra Drept, 2024.
10. Minculete, Gheorghe. 2023. „Abordări esențiale privind utilizarea dronelor de luptă. Elemente specifice conflictului armat din Ucraina”. Buletinul Universității Naționale de Apărare „Carol I”, 12(4): 91–108. Disponibil la: <https://doi.org/10.53477/2065-8281-23-48>.
11. Organizația Națiunilor Unite, Carta Organizației Națiunilor Unite din 26 iunie 1945;
12. Protocolul adițional I din 8 iunie 1977 la Convențiile de la Geneva din 12 august 1949 privind protecția victimelor conflictelor armate internaționale.